

מעדני אשר

גיליון שנ"ט
(שנה ח')

פרשת פקודי תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של
הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת חיה פייגא

בית הכנסת שעזרת נשים צר האם מותר להוריד שטח

מעזרת גברים כדי להרחיב את העזרת נשים?

בפרשת מ' י"ח ויקם משה את המשכן וגו'.

בגמ' מנחות צ"ט ע"א ילפינן מכאן דאין מורידין בקדושה, מדלא
סייעהו אחיו הכהנים עיין ברש"י שם לחד פירוש.

אבל בתוספתא יליף מכאן דמעלין בקודש, דבצלאל עשה את
המשכן, ומשה הקים, חזינן דמעלין בקודש, וברש"י מגילה כ"ו ע"א הביא
את התוספתא, והא דבמגילה הביא רש"י מהתוספתא ולא ניחא ליה בגמ' דילן, וברש"י שבת
כ"א ע"ב הביא את הגמ' שלנו, באחרונים נתקשו בזה עיין בברכת אהרון לאב"ד רישא
ברכות כ"ח ע"א, טורי אבן שם, הגהות הגאון רבי ישעיה פיק, שו"ת דברי יציב אר"ח סימן
מ"ט.

יש לחקור בית כנסת שהעזרת נשים צר מלהכיל האם מותר
להרחיב את המקום ע"י שלוקחים שטח מהעזרת גברים או
דילמא אסור להוריד מעזרת גברים לצורך עזרת נשים משום
דהויה הורדה מקדושה דקדושת עזרת נשים פחותה.

הנה בשו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב' סימן י"ד נשאל בקהילה גדולה
אשר ראו בבית הכנסת דאנשים תיוהא והוצרכו לסותרו וגם
כופינהו משרי המדינה לסותרו וניתן עצה לבנותו באופן שמצד
אחד נשאר מקום פנוי הרבה ורצו איזה אנשים לספחו בעמודים
ובתחבולות שיהיה משמש לבית הכנסת דאנשים ויהדר בזה
הידור בית הכנסת ויש איזה כתות שרוצים לבנות על מקום זה
בית הכנסת של נשים.

ופסק הדברי חיים: דלעשות מבית הכנסת דאנשים בית הכנסת
דנשים, הוי הורדה מקדושה חמורה.

משום דאין דומה כבוד בית הכנסת דנשים לכבוד בית הכנסת
דאנשים כידוע לכל מבין בחוש, וגם יש הרבה דברים דברי
קדושה שקבועים דוקא בעזרת אנשים ולא בעזרת נשים כמו
תקיעת שופר דקדושתו כעין פנים דקודש הקדשים כמבואר בגמ'
ראש השנה כ"ו ע"א ונשים אין חייבים כלל בתקיעת שופר וכן הלל
ולולב ושמחה דהוא קבוע בעזרת אנשים ולא בעזרת נשים
שפטורים המה דהוי מצות עשה שהזמן גרמא, וכן קריאת מגילה
לכמה פוסקים נשים אינם חייבים בקריאה וכן נר חנוכה בבית
הכנסת לפרסומי ניסא הוא רק בעזרת אנשים וקריאת ארבע
פרשיות דארבע פרשיות נשים פטורות, ועוד הרבה דברי קדושה
שאין עושין בעזרת נשים ואין חייבין בו כלל, ולכן בודאי אין
משנין וכן ראיתי כמה תשובות שאסור להוריד מעזרת אנשים
לעזרת נשים ולא פלפלו רק באיזו אופן להתיר.

וכן בשו"ת האלף לך שלמה אור"ח סימן ע"ו נשאל על דבר המחלוקת
בין הראשים ובין החברי הקהלה בעיר צאנז דרצו לעשות מעזרת
גברים עזרת נשים, ופסק דלעשות ממקום שמתפללין שם
אנשים לעשות ממנו עזרת נשים הוי הורדה מקדושה דודאי הוי
שינוי גמור, ואיך יעלה לומר דאין זה הורדה מקדושה לעשות
מבית התפלה לזכרים בית תפלה לנקבות דבתפלת אנשים
פורסים על שמע ואומרים קדושה וברכו ותפלה בקול רם בחזרת
התפלה וכ"ז אינו בנשים גם יש כמה מצות כגון ק"ש נשים
פטורות וגדול המצווה ועושה, גם בערבית ע"פ רוב אין באים
נשים ואנשים מתפללים בצבור גם יש קה"ת וכמה אנשים
מברכים עליו מה שאין בנשים גם יש כמה דהוי מ"ע שה"ג
דנשים פטורות ואנשים חייבים ועיין במשנה פ"א דכלים משנה ח'
דמונה עשר קדושות ומונה עזרת נשים ואח"כ למעלה ממנו
עזרת ישראל שאין טבול יום נכנס וחייבין עליו חטאת, גם ידוע
משאחז"ל תענית כ"א ע"ב דלא המקום מכבד את האדם וראיה מהר
סיני וא"כ ודאי הזכרים עדיפי מנשים דהרי מברכין בכל יום שלא
עשני אשה לכך פשוט דהוי הורדה.

וכן בשו"ת מהרש"ם חלק א' סימן י' ס"ק י"א וכן בדעת תורה חלק ד' סימן ס"ד
כתב דלעשות מבית הכנסת של אנשים לשל נשים הוי הורדה
מקדושה ומביא דכן כתב בשו"ת מהר"ם מלובלין סימן נ"ט דעיקר
קדושה הוא בבית הכנסת של אנשים ולא של נשים, וכן כתב בשו"ת
אבני נזר אור"ח סימן ל"ג ס"ק ה'.

וכן בשו"ת בית שלמה אורח חיים סימן כ"א נשאל בדבר הבית הכנסת
אשר עזרת נשים דחוקה מאוד, ובהגיע ימים הנוראים הנשים
מתעלפות וממש סכנה בדבר, ומן ההכרח להוסיף עוד עזרת
נשים חדשה, ובלתי אפשר להוסיף עזרת נשים חדשה אלא
באופן לסתור חצי כותל מבית הכנסת שהוא עבה מאד, ולבנות
במקומה מחיצה דקה של אבנים, ובשעת בנינה לפתוח בה
גראטיס לעזרת נשים החדשה, אם רשאי לעשות כך, ואחר שדן
בענין איסור נתיצת בית הכנסת כתב שאסור לעשות כן משום דהויה
הורדה מקדושה.

יש להקשות: ממה שכתב הפרי מגדים אשל אברהם סי' קכ"א סק"א על
מה שכתב המג"א דאסור לשחוט בביהכ"נ, כתב דגם בעזרת נשים
אסור, הרי שהפרמ"ג מדמה עזרת נשים לבית הכנסת.

יש שמתרץ: שאולי מפני שהבזיון בזה כ"כ גדול אסור לעשותו
אפילו בעזרת נשים וכדכותב שם הפרמ"ג דטעם האיסור הוא
משום דגנאי טובא.

ובחכמת אדם כלל פ"ו סעי' ט"ו כותב דעזרת נשים אין בו קדושת
ביהכ"נ כלל וכלל ע"ש.

ולענין הלכה: כיון דכל הפוסקים מחמירים בזה אסור לעשות
מעזרת אנשים עזרת נשים דהויה הורדה מקדושה, ויש אופנים
מיוחדים שיותר ובכל מקרה צריך לברר אצל מורה הוראה מוסמך.

האם מותר לבנות עזרת נשים באויר של העזרת גברים?

יש לחקור האם אסור לבנות עזרת נשים באמצע אויר של בית הכנסת של הגברים דהויא הורדה מקדושה או דילמא אויר של בית הכנסת לא הויא קדוש.

הנה בשו"ת מהרש"ם חלק א' סימן ל"ה נשאל בדבר מה שהקהל רוצים להוציא העזרת נשים ולעשות רצפה בגובה על גבי עמודים לתוך אויר ביהמ"ד, כבר ראו עיניו תשובת דברי חיים ח"א סימן ד' שמתיר, וכן בשו"ת שואל ומשיב מהד"ק ח"ב סימן כ"ב כ"ג מתיר בפשיטות.

ומה שהקשה מהא דאיתא בגמ' שבועות י"ז ע"א תוס' שם ומשנה למלך פרק י"א משנגות דאויר עזרה יש לה קדושת עזרה, גם בשו"מ שם העיר בזה, וגם מ"ש מתוס' מכות ומהרש"א, ע' במנ"ח מצוה ש"ב מ"ש בזה, והנה עוד נראה לי דנהי דגגין ועלויות לא נתקדשו משום דמפסיק הגג, מ"מ היכא דכבר נתקדש האויר, גם אם יעשו גג בינתים לא פקע קדושה הקודמת, א"כ אף שהנשים יתפללו שם, לא מקרי הורדה כלל, דאטו מקודם עמדו אנשים באויר בגובה והתפללו, הלא רק קדושה של מטה פרוחה גם באויר, ואין הורדה עתה כלל, שגם עתה אין מחיצה של ברזל מפסקת, ודוקא שלא נתקדש בתחלה, לא ס"ל כריב"ל בפסיחם פ"ה משא"כ אם כבר נתקדש, בקדושתו קאי, ועתה נוסף שגם באויר הזה יתפללו הנשים מלמעלה, ואנשים מלמטה.

ובשו"ת מנחת יצחק חלק ז' סימן ח' הביא ראייה לדברי המהרש"ם ממה שמפורש כן בפירוש הרמב"ד מס' תמיד סופ"א שכתב שם וז"ל אפילו למ"ד דגגין ועלויות לא נתקדשו, היינו אותן שהיו באותו שעה שנתקדשה העזרה, אבל מכאן ואילך כל מה שיעשה באויר העזרה שום דבר הכל קדוש, דלאו כל כמיניה ע"י בנינו להפקיע קדושת העזרה שנתקדשה, דבשלמא הלשכות שהיו בנויים בשעה שנתקדשה העזרה, יש לומר שהאויר שלמעלה לא נתקדשו, מפני שהפסיקה התקרה של לשכת בין האויר שלמעלה לא קדשו, אבל באותו מקום שהיה חלוק בעזרה באותו שעה, אותו אויר נתקדש עד רום הרקיע, וכן כתב גם כן בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תרצ"א.

וכן בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"ב בקו"א סי' א' אות ה' כתב הנה במה שעשו למעלה בית הכנסת של נשים אין בו משום הורדה, דאם למטה יתפללו אנשים כמו בכל בית הכנסת ולמעלה אין מתפללים, מה אכפת לן אם למעלה יתפללו נשים.

וכן בשו"ת בית שלמה אור"ח ח"א סי' כ"ח ד"ז ע"ד מדה"ס נשאל בשאלה הנ"ל של אויר בית הכנסת וכתב דאין להחמיר לעשות עזרת נשים באויר של העזרת גברים דהא כתב רש"ל הביאו האחרונים בס' קנ"ד דמותר להניח שאר ספרים בארון הקדש משום שאינו מבטלו מקדושתו הראשונה, במה שמשמש עוד תשמיש של קדושה קלה ואף שהטורי זהב סימן מ"ב כתב לאסור להניח בשק של תפלין עוד דברים של חול, צריך לחלק בין תשמיש חול גמור לתשמיש קדושה קלה, ובנידון דידן עדיפא מהתם, דהא במה שמתפללין שם הנשים אינם מבטלין הקדושה חמורה של אויר העזרה.

ובשו"ת שרגא המאיר חלק ח' סימן קכ"ז הכרת הטוב לבנו הגאון המפורסם רבי אליעזר שנייבלג שליט"א רב קהילת מחזיקי הדת בעדושווער שהמציא לי את ספרי אביו הנפלאים האריך באריכות בענין אויר עזרה האם הויא כעזרה, ומביא את הכרעת הפוסקים דבאויר בית הכנסת מותר לעשות עזרת נשים עיי"ש.

איך מותר להניח נרות בתוך הארון קודש בהושענא רבה

הרי אסור להוריד לקדושה קלה?

יש להקשות: על מה שמכח בהרבה מקומות בהושענא רבה וכן בשמחת תורה שמוציאים את כל הספרי תורה מהארון קודש ומניחים בתוכו נרות, הרי אסור להוריד מקדושת הארון קודש דקימ"ל מעלין בקודש ואין מורדין.

ראשית דבר יש לחקור בהא דקימ"ל דמעלין בקודש ואין מורדין האם כשמוריד לפי שעה יש נמי איסור או דילמא רק כשמוריד באופן קבוע יש איסור ולפי זה מתורץ הקושיא.

הנה הב"ח אורח חיים סימן קנ"ג מובא במגן אברהם אור"ח סימן קנ"ד ס"ק י"ד כתב וז"ל כתב מהרש"ל בחדושו לטור מכרו חומשין לוקחין בדמיהן ס"ת אבל איפכא להורידן מקדושתן לא נראה דאין קרוי הורדה מקדושה אם מניחין שאר ספרים בארון אצל ס"ת דהא עדיין בקדושתו קיים ותדע שהרי מעולם נהגו להניח בארון יריעות פסולין והוא הדין חומשים ושאר ספרים, אכן צריך עיון היכא שהוציאו ס"ת ממנו אם יכולין להניח בתוכו שאר ספרים דמאחר דלית בה ס"ת איכא הורדה מקדושתה לפי שעה או לא.

וכתב הב"ח ולפע"ד נראה דאסור: מדתניא בגמ' מגילה כ"ז ע"מ א' גוללין ספר תורה במטפחת חומשין, וחומשין במטפחת נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובים במטפחת חומשין, ולא חומשין במטפחת ס"ת, ורישא דגוללין ספר תורה במטפחת חומשין, ודאי מיירי דגוללין לפי שעה קאמר, ואחר כך חוזרין וגוללין בה חומשין, דאין לפרש דבמיוחד אותה מעכשיו והלאה שלא לגלול בה אלא ספר תורה, הא לא איצטריך ליה למיתני, דהא פשיטא דשרי, אלא בעל כרחך דגוללין בה ס"ת לפי שעה קאמר דשרי אחר כך לחזור ולגלול בה חומשין, ואם כן נימא נמי דסיפא דאסור לגלול חומשין במטפחת ס"ת בגוללין לפי שעה היא, ואפילו הכי אסור.

גם מתוך מה שכתב בית יוסף סימן קנ"ד וז"ל ומיהו איכא למידק שהרי מניחין סדורי תפלה וספרים אחרים על גבי בגד הפרוס על התיבה וכו' אלמא דסבירא ליה דלפי שעה נמי הוי הורדה.

וכן מוכח ממה שכתב הר"ן ח' ב ד"ה אין דאי בעינן עילויה אסור לגלול ס"ת זה במטפחת של ס"ת אחר ומביאו ב"י בסימן קנ"ד עמ' שעג ד"ה כתב הר"ן אלמא דלפי שעה נמי אסור.

ובמקנה קידושין כ"ה ע"א ב"ה והנה הרע"ב בפ"ד דשקלים וכו', העלה דהירושלמי ובבלי מחולקים בדין זה ולשיטת הירושלמי מותר, ולשיטת הבבלי, דקי"ל כוותיה, אסור בכה"ג, ועיי' בשו"ת מהרש"ם חלק א' סימן י'.

יש שמביא ראייה דאסור להוריד אפילו לשעה: מהא דאיתא בגמ' מנחות צ"ט ע"א מנלן דאין מורדין אמר רבי דאמר קרא ויקם משה את המשכן, ופירש רש"י מעיקרא ויקם משה את המשכן דהיינו היריעות שבתחילה פרס את היריעות ולא הורידם בהקמת העמודים ואדנים, אלא אחז את היריעות בידו עד שהקים את כולן, חזינן דהורדה לשעה הויא הורדה.

ובט"ז אור"ח סימן קנ"ד ס"ק ז' כתב דלפי דברי הב"ח לא יפה עושים קצת שביום הושענא רבה שמוציאין כל ספרי תורה ושמים שם נר דולק והוי דופן ארון הקודש תשמיש לאותו נר, אלא שיש לומר: כיון שעושיין כן לכבוד התורה לסימן תורה אור דהיינו רמז בזה כשאין שם ס"ת צריך לאור הנר כן נראה כוונה למי שעושה כן, אבל אין זה מספיק כיון שיש איסור להוריד הקדושה של הארון.

**מדוע אין מניחים את הספר תורה בשכיבה כמו שהיו מונחים בלוחות?
בפרשתן מ' כ' ויקח ויתן את העדות אל הארון וגו'**

הנה בשו"ת רדב"ז חלק ג' סימן תק"ל הקשה וז"ל שאלת למה נהגו להעמיד הספר מעומד, והלא מושכב הוא יותר טוב שכן היו הלוחות בארון.

תשובה: שאלה זו נשאלה לפני הר"י והר"ת למה אין משכיבין הס"ת בארון כמו הלוחות, יפה שאלת ור"ת פירש בתשובה שכן הוא יותר טוב מטעם זה, ואלו נזכרתי כשעשיתי הארון הרחבתי.

והרדב"ז תמה על רבינו תם: אני רואה בכל גלילות ישראל ממזרח שמש עד מבואו נהגו להעמידו עומד ומנהג אבותינו תורה היא.

לפיכך נראה לי: דבשלמא לוחות לאו לקריאה קיימי, ולפיכך מושכבות בארון, אבל ספר תורה לקריאה עומד ומשום הכי בעינן שיהיה מונח מוכן לקרות בו.

ועוד: בשלמא לוחות מנח להו כי ארחייהו ארחבן ולא אחודן אבל ס"ת עגול הוא וזה דרך הנחתו.

ועוד: לוחות כל היכי דמנח להו נקרא שפיר דמכל עבריהם היו נקראים, אבל ס"ת אין נקרא אלא מלפניו צריך שיניחנו פניו כנגד פניו.

ועוד: דר"ת אזיל לה לשיטתיה דאמר נמי במזוזה מושכבת כס"ת ולוחות, והרמב"ם ז"ל רוב מפרשים חלוקים עליו, וכי היכי דפליגי עליה במזוזה פליגי עליה בהנחת ס"ת דלא שייך למימר בה פסול.

יש להקשות: הרי ספר תורה שבארון נמי מושכב היה, א"כ מדוע היום שלא יעשו כמו שהיה בארון, כך מקשה ברדב"ז הנ"ל.

איכא כמה תרוצים:

א. לא הוה אפשר אלא מושכב דאע"ג דארון רומו כרחבו והיה יכול להניחו מעומד לאו אורח ארעא שיהיו הלוחות מושכבות וס"ת בצדעם עומד וגבוה מהם.

ב. לא היה עומד לקרות בו תמיד אלא פרשת הקהל וכהן גדול ביה"כ והוא הנקרא ספר עזרה לפי שקורין בו בעזרה וכן כתב רש"י ז"ל והתוספות חולקים שהרי הקשו עלה דהא דאמרין בבתרא שלא הא ס"ת יוצא ונכנס בדוחק, וא"ת והלא לא היו מוציאים אותו מן הארון דהא אסור ליכנס בבית קדש הקדשים וביה"כ לא אשכחן בסדר יומא שמוציאו וי"ל דלצורך כדי לתקן שרי, מ"מ לאו לקריאה תדירה קאי מה שאין כן בספרים שלנו.

ג. דסוגיין דבתרא דמוכח מינה דס"ת היה מושכב הוי לדעת ר' מאיר דס"ל דס"ת היה מונח בארון משום דכל אמה בת ששה טפחים, ואנן כר' יהודה ס"ל דפליג ואמר דאמת כלים בת חמשה טפחים הילכך ס"ת לא היה בתוך הארון כדאיתא בסוף פ"ק דבתרא אלא הוה מונח קודם ששגרו פלשתים את הארגז היה יוצא דף ויתב ס"ת עלה ואחר ששגרו הארגז הוה מונח בארגז ופשטא דמלתא משמע דמעומד היה ולא מושכב ואפילו תימא דמשמע הכי והכי מ"מ אין לנו הכרח דלר' יהודה היה שוכב.

ד. כיון שהאדם מתפלל ופניו נגד היכל צריך שיהיה ס"ת מעומד כדי שיהיה פניו כנגד ס"ת עיני תוס' מנחות ל"ג ע"א, וכן ב"מ ק"ב ע"א.

וכן בהגהות מיימוניות הלכות תפילין ומוזוה וספר תורה פרק י' הלכה י' כתב וז"ל ושאלתם למה אין משכיבין ספר תורה בארון כמו לוחות יפה שאלת ור"ת כתב בתשובתו שכן היה יותר טוב מטעם זה ועוד כתב אלו נזכרתי כשעשיתי ארון הרחבתי.

מדוע נקרא מסכתות הש"ס בלשון מסכתא?

יש להקשות: מדוע מסכתות הש"ס נקראים בלשון מסכתא, ומצינו בגמ' בכמה מקומות שזה נקרא מסכתא שבת ג' ע"א, שבת קי"ד ע"א, עירובין נ"ג ע"א קדושין מ"ט ע"ב, ב"מ צ"ט, וצריך להבין על שם מה נקרא כן, כך מקשה התוס' יו"ט בהקדמה למשניות, וכן בראשון לציון שם, וכן בתוס' אנשי שם, וכן הצ"ח בהקדמה.

איכא כמה תרוצים:

א. על שם פרוכת המסך דכתיב בה בפרשתן שמות מ' ג' **"וסכות על הארון"** שהיתה סוככת על תורה שבכתב שהן הלוחות שהיו מונחים בארון, כן תורה שבעל פה סוככת ומגינה על תורה שבכתב להגין עליה שלא ישגה שוגה ופתי בפירושה, כי היא סתומה מאד ואי אפשר לעמוד על כוונתה כי אם על ידי תורה שבעל פה, וגם כשם שאין שום דרך אחר להכנס לקדשי קדשים פנימה כי אם דרך פרוכת המסך, ושם לפניו מן הפרוכת השכינה שורה, כן אי אפשר לקבל השכינה לעתיד אחר מותו כי אם על ידי לימוד תורה שבעל פה, כך כתב הצ"ח בהקדמה לש"ס.

ב. תורה שבעל פה דומה לצמר ופשתים שעומלים בה ואורגים בה, לכך נקראת מסכתא לשון אריגה כמו **"עם המסכת"** דכתיב גבי שמשון שופטים ט"ז י"ג דהיינו שכנס את ההלכות לפרקים שמקבץ כל הדברים של ענין אחד זו היא מסכתא, כך כתב בספר חסידים סימן תתקכ"ח.

אבל בקול הרמ"ז על המשניות תמה על זה: דאין מסכת לשון אריגה, אלא השתי הנמתח וכרוך על העץ כמו דאיתא במשנה נגעים פרק י"א משנה ט' בנפש המסכת הוא הערב הנכנס בתוך השתי.

ומתריץ: דאפשר לומר לפי דרכו של הספר חסידים, שהמשנה הוא השתי, והתלמוד הוא הערב, שהוא נפש המסכת, דאין מורין הלכה מפי המשנה.

מעדני אשר יש לציין את דברי המהרש"א סוטה כ"ב ע"מ א' וז"ל ובדורות הללו אותן שמורין הלכה מתוך שו"ע והרי הם אין יודעין טעם הענין של כל דבר אם לא ידקדקו מתחלה בדבר מתוך התלמוד שהוא שימוש ת"ח וטעות נפל בהוראותם, והרי הן בכלל מבלי עולם ויש לגעור בהן.

ג. מסכת הוא מלשון **"מסכה יינה"** מש"ט ב' שהוא לשון מזיגה ועירוב, כי כל מסכת מזוגה ומעורבת בדינים שונים, כך כתב בתוספת יו"ט בהקדמה.

וכתב הצ"ח שם ונראה שגם לדינא השמיענו רבינו הקדוש בקריאת שם זה ולומר לך שהמסכתות מעורבות ולא נשנו על הסדר, והורה לנו בזה כי בתרי מסכתות אין סדר למשנה לענין סתם ואח"כ מחלוקת, ועל שם שקרא לרבים מסכתות, קרא לאחת מסכת.

ד. מסכת מלשון שמועה מלשון **"הסכת ושמע ישראל"** דברים כ"ז ט' כי דברי תורה היו הם מקובלים משמועה אל שמועה, כלומר במסורת, וכן בערוך פירש שמסכתא הוא מלשון שמועה, כך כתב בספר ראשון לציון על תוס' יו"ט בהקדמה.

ה. מסכת מלשון **"מסך שלפני הפתח"** שמות ל"ה שתורה שבעל פה הוא הפתח ליכנס לתורה שבכתב, היינו כמו שמסך שלפני הפתח משתמשים בו כדלת ודרכו נכנסים לבית כמו כן המסך הרוחני תורה שבעל פה הוא הדלת שע"י נכנסים להבנה אמיתית בתורה שבכתב, כך כתב בלקט הקמה מובא בתוספת אנשי שם על המשניות.

ו. מסכת מלשון כיסוי כמו **"ויסך בדלתים ים"** איוב ל"ח ח' כלומר שתורה שבכתב היא אפשר להבינה בלי תורה שבעל פה, כך כתב בספר תוספת אנשי שם.

ז. מלשון נסיכה ושררה, כך כתב בקול הרמ"ז על המשניות.

מכתבים למערכת

איך חל הקדושין של יוסף במצרים הרי לא היו שם עדים כשירים

מה שהקשתם בפרשת ויחי בשם הדברי יצייב איך חל הקדושין של יוסף במצרים הרי לא היו שם עדים כשרים, ותירץ ע"פ מה דאמרינן בגמ' קידושין ס"ה ע"ב המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושין, ואפילו בשניהם מודים משום דקא חייב לאחרני ופרש"י שקרובותיה נאסרו בו וקרוביו נאסרו בה, משא"כ במצרים לא היה לו קרובים והבאתם בפרשת תצה במדור מכתבים למערכת הערה של הבה"ח שלמה זלמן שחר דיש להעיר, שעדיין זה חב לאחרינא שהרי אחי יוסף היו יכולים לבוא למצרים ואסנת אסורה עליהם ע"י קדושי יוסף נמצא כשקודש יוסף את אסנת הוא חב לאחרינא שאסור אותה על אחיו.

הבה"ח מורנו מאיר נתן וויכברוט נ"ו מבחירי ישיבת עאנו נתניה

נראה לתרץ ע"פ מה שכתבו התוספות בבא בתרא מ"ד ע"מ ב' ב"ד"ה דלא היה לה ארעא מקולם דלכך נהגו בשטר לכתוב ונתתי לו ארבע אמות בחצרי דכיון שמודה שיש לו קרקע, אפילו יש כמה עדים שמכחישים אותו הרי הודאת בעל דין כמאה עדים ונאמן, וקשה מדוע נאמן הרי כאן הגם שעכשיו אין זה חוב אבל לאחר זמן כשימכור מטלטליו לאחר יוכל להוציא מפני בעל שלו בקנין אגב ע"ש בסוגיא וא"כ לאחר זמן יהיה חוב לאחרינא אפילו הכי מועיל, ועל כרחך צריך לומר דשיטת התוס' הודאת בעל דין מועיל אם עכשיו אין זה חוב לאחרים אף שבהמשך יהיה חוב מהני הודאת בעל דין, ועיין ברשב"א שם שחולק וסובר דגם אם בהמשך יהיה חוב לאחרים לא מהני הודאת בעל דין, לפי הג"ל מתוך הקושיא על הדברי יצייב דכיון דעכשיו לא היה הקדושין חב לאחריני מהני אע"פ שאח"כ יהיה חוב לאחרינא.

האם לדבר מצוה יש מצוה לרוח בשבת

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שכתב הרמב"ם הלכות שבת פרק כ"ד דמותר לרוח בשבת לדבר מצוה כגון שירוף לבית הכנסת או לבית המדרש, דיש להקשות מדוע כתב הרמב"ם רק שמותר לרוח לדבר מצוה בשבת ולא כתב שיש מצוה לרוח כמו שכתב בהלכות תפלה פרק ח' הלכה ב' שמצוה לרוח לבית הכנסת, ותוצאתם.

הרה"ג רבי יחיאל משה דניצנר שליט"א מודיעין עילית

נראה לתרץ שיש פעמים בשבת שלכתחילה אין לרוח בשבת לדבר מצוה, כגון שאחרים רואים אותו רץ והם אינם יודעים שרץ לדבר מצוה, ויבאו אלו התלמידים וילמדו ויאמרו שמותר לרוח בשבת, וגם הם ירצו לעניינים שונים בשבת, ולכן כתב שמותר לרוח לדבר מצוה, דהיינו שהכל לפי שיקול דעתו, משא"כ בחול שמצוה לרוח לבית הכנסת כי לא נפיק חרובא מיניה.

הרב יחזקאל שנודמוסקי שליט"א מודיעין עילית

יש לציין בהצ"ח ברכות ו' ע"ב כתב דמותר לרוח רק באופן שזמנו בחול שלא יספיק את הדרשה בלא הריעה או מותר לרוח.

האם יש היתר לרוח בשבת כשחורד גשם

מה שדנתם בהא דקמ"ל אור"ח סימן ש"א דאסור לרוח בשבת האם כשחורד גשם בשבת האם מותר לו לרוח כדי להגיע מהר למקום שיש שם מחסה, והבאתם כמה אחרונים פוסקי ומזנו שמתירים לרוח מפני הגשם בשבת.

הרב חיים דוד קרוקער שליט"א כולל נור בארא פארק

יש לציין דהיתר הג"ל כבר קדים באשל אברהם להרה"ק מבוטשאטט סימן ש"א שהביא שם כמה הוגמאות שמותר לרוח בשבת וחד מהם כתב דמפני הגשמים מותר לרוח בשבת.

מתבר ספר האם מותר לקרוא בשבת בספר כדי להגיה את הספר מתר

מה שהקשתם בשם הטל אורות על מה שכתב בשו"ת רדב"ז חלק ב' סימן תר"צ דלהגיה ספר בשבת ליכא בזה חשש על שבת, דבשלמא להטות הנר דבר קל הוא לעשות ולפיכך גזרו, אבל להביא הקולמוס והדיו לא חיישין, משום דאתי לאדכורי, והקשה עליו הטל אורות שהרי מצאנו להזיל ביצה ל"ז ע"א שאסור מקח וממכר משום גזרה שמה יכתוב, חזו"נ דלא אמרינן שיוכר באמצע, ותוצאתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חומ"צ מחוקי הדת

נראה לתרץ בכמה אופנים א) מצינו דאדם בהול על ממונו על כן חיישין שמה יכתוב כדי לא לשכוח מי שמחויב לו ממונו אבל בהגה לא חיישין ב' להגיה לא חיישין שמה יכתוב דהרי יכול לעשות סימן חשבת דעיין סימן ש"ב סי"ק ח' דמותר לרשום על הספר לסימן וע"ש במשנה ברורה ובביאור הלכה על כן לא חיישין שמה יכתוב דהרי יש לו דרך היתר ג' להגיה אין חוששין שמה יכתוב דהרי אפשר אחר השבת וא"כ אינו בהול כל כך אבל במקח וממכר שהוא בהול דאם לא יכתוב חיישין שמה יכתוב.

הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לונדון

נראה לתרץ, דיש חילוק בין כתיבה למקח וממכר שאין צריך אמנות לכתוב ויש חשש שמה יכתוב מזה, ובין כתיבה לספר שצריך אמנות לכתוב וא"כ אפשר לכתוב במהירות ויזכור קודם שיכתוב שאסור.

הבה"ח אהרן שיק נ"ו ישיבת דאג בני ברק

מה שהקשתם על מה שכתב הרדב"ז דאם קורא רק להגיה אסור בשבת משום הפצוץ אסורים, והקשתם הרי ללמוד זה הפצו שמים, נראה לתרץ דהרדב"ז מיידי שמגיה ספרי חול שאינם ידברי תורה.

מעדיני אשר: יש להעיר דשו"ת קנה בושם סימן י' כותב שאי אפשר לתרץ כן דמשמע: הרדב"ז מיידי דמיידי בספר של דברי תורה.

איך מותר לאדם להעמיד את בהמתו על גבי העשבים בשבת הרי זה הוא כמו שהוא תולש

מה שהקשתם בשם האחרונים על הא דקמ"ל אור"ח סימן שפ"ד סי"ק ל"ג מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים מחוברים, דיש להקשות מהא דקמ"ל ח"מ סימן שצ"ג המעמיד בהמתו או בהמת חבירו ע"ג קמת חבירו חייב לשלם מה שהזיקה, אלמא דהוי כאילו עושה בידים, וא"כ אמאי שרינן להעמיד בהמתו ע"ג עשבים בשבת, ותוצאתם בכמה אופנים.

הגאון רבי יעקב שלום ארנפלד שליט"א ראש כולל הלכה עאנו נתניה

נראה לציין דעיין בבית אור"ח סימן ש"ה דפירש דברי התוס' שבת קכ"ב ד"ה מעמיד דדהיתר הוא משום דמלאכת הבהמה בעצמה וליכא משום שביתת בהמתו, אך הקרבן נתנאל על דברי הרא"ש שבת פרק קמא סימן ל"ז הקשה על וסבירא ליה דשביתת בהמתה איכא אפילו עושה לעצמה.

הגאון רבי יהושע השיל פאדווא שליט"א מאנטשטטר

נראה להעיר, דאין הרמיון עולה יפה, כי במעמיד בהמה על גבי קמת חבירו אין הפירוש שאנו רואים כאילו המעמיד אכל את התבואה אלא הפירוש הוא שתוצאות אכילת התבואה ע"י הבהמה דהיינו הניק מתייחס אל המעמיד אבל לא האכילה עצמה, משא"כ בשבת שאין באכילה מעשב איסור א"כ אין כאן האיסור.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il לביזורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנכבד הרב מנחם מנדל בלוך שליט"א קרית עאנו נתניה לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח אברהם נ"ו עב"ג בת הרב יוסף יהודה כץ שליט"א בני ברק יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יעקב יוסף איגל שליט"א בית שמש לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח מנחם מנדל נ"ו עב"ג תחי' במז"ט ובשעט"מ יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב חיים צבי גלנדואר שליט"א ירושלים לרגל שמחת הולדת נכדו בן לבנו ידידינו הרב שמעון גלנדואר שליט"א בית שמש יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב אביש גפנר שליט"א ירושלים לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח כמור מנחם מנדל ראובן נ"ו עב"ג תחי' במז"ט ובשעט"מ יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב החפץ בעלום שמו שליט"א לזיכוי רבבות יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו המחוחנים הרב משה יוסף אוברלנדר שליט"א ירושלים מנהל מרכז מוסדות בעלזא לרגל שמחת נשואי בתו תחי' במז"ט עב"ג הבה"ח יוסף זלמן נ"ו בן הרב נפתלי ניימן שליט"א בני ברק יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציהם ויצליהם בכל אשר יפנו